

جناب آقای دکتر مسعود رازی

عضو هیئت علمی گروه حقوق
دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد

امنیت انسانی در عصر تهدیدات کشتار جمعی؛ واکاوی چالش‌های حقوق بشری

در دهه‌های اخیر، امنیت انسانی به یکی از محورهای اساسی در مطالعات بین‌الملل و حقوق بشر تبدیل شده است. مفهوم امنیت انسانی فراتر از امنیت نظامی و ملی است و شامل حفاظت از جان، سلامت، معیشت و حقوق بنیادین افراد می‌شود. باین‌حال، جهان معاصر با تهدیداتی مواجه است که مرزهای سنتی امنیت را فراتر برده‌اند. گسترش تسلیحات کشتار جمعی، شامل سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیک، به همراه بحران‌های زیست‌محیطی، فناوری‌های نوین و تهدیدات سایبری، شبکه‌ای پیچیده از مخاطرات را ایجاد کرده‌اند که امنیت جمعی و فردی انسان‌ها را هم‌زمان تهدید می‌کند.

پیچیدگی این تهدیدات از آنجا ناشی می‌شود که پیامدهای آن‌ها محدود به زمان یا مکان خاص نیست و اثرات بلندمدت و غیرمستقیم بر جوامع، اقتصاد، محیط‌زیست و ساختارهای اجتماعی دارد. از سوی دیگر، نظام حقوق بین‌الملل با چالش‌هایی جدی در زمینه پیشگیری، نظارت و پاسخ‌دهی مواجه است؛ فقدان شفافیت، محدودیت‌های اجرایی و تضاد منافع دولت‌ها، کارایی مقررات موجود را کاهش داده است. این شرایط ضرورت رویکردی جامع، میان‌رشته‌ای و چندلایه را آشکار می‌کند که ابعاد انسانی، حقوقی، محیط‌زیستی و فناوری را هم‌زمان مدنظر قرار دهد.

در راستای بررسی این مسئله پیچیده و یافتن راهکارهای حقوقی و عملی برای کاهش تهدیدات تسلیحات کشتار جمعی، مصاحبه‌ای با دکتر مسعود رازی، استاد تمام حقوق بین‌الملل، ترتیب داده شد تا تحلیل‌ها و پیشنهادهای ایشان در جهت فهم دقیق و کاربردی این پیامدهای مستقیم و غیرمستقیم این چالش به جامعه علمی ارائه شود. براین‌اساس مصاحبه حاضر در سه محور تأثیرات چندبعدی تسلیحات کشتار جمعی بر امنیت انسانی؛ همگرایی تهدیدات نوین، فناوری، محیط‌زیست و سلاح‌ها و چالش‌های نظام حقوق بین‌الملل در زمینه عدالت و حمایت از قربانیان سامان یافته است.

اطلاعات مصاحبه

- مصاحبه‌کننده: مرضیه تاجمیری، دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل دانشگاه اصفهان
- مصاحبه‌شونده: دکتر مسعود راعی، عضو هیئت علمی گروه حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد
- تاریخ برگزاری: پنجشنبه، ۲۰ شهریور ماه ۱۴۰۴
- سرفصل‌ها:

۱. تأثیرات چندبعدی تسلیحات کشتار جمعی بر امنیت انسانی
  ۲. همگرایی تهدیدات نوین، فناوری و محیط‌زیست با سلاح‌ها
  ۳. چالش‌های نظام حقوق بین‌الملل و عدالت در حمایت از قربانیان
- نکته: به‌منظور حفظ استقلال علمی و تنوع دیدگاه‌ها، یادآور می‌شود که نظرات مطرح در این گفت‌وگو بازتاب‌دهنده آراء شخصی مصاحبه‌شونده است و لزوماً به‌معنای تأیید یا اتخاذ موضع از سوی گروه پژوهشی حقوق بشر دانشگاه اصفهان نمی‌باشد. شایان‌ذکر است نسخه کامل ویدئویی این مصاحبه از طریق وبسایت رسمی گروه به نشانی www.hriui.com در دسترس عموم قرار دارد.

گزارش مصاحبه

۱. تأثیرات چندبعدی تسلیحات کشتار جمعی بر امنیت انسانی

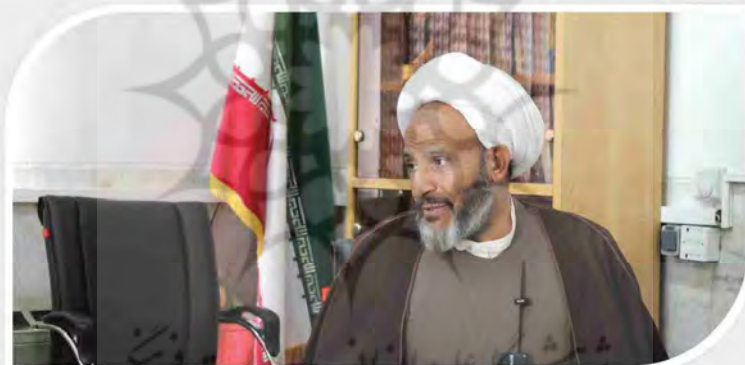
در ابتدا تأکید شد که امنیت انسانی فراتر از امنیت نظامی قرار گرفته و شامل حفاظت از جان، سلامت، معیشت و حقوق بنیادین افراد می‌شود. از این منظر، تسلیحات کشتار جمعی، شامل سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیک، تهدیدی چندبعدی و فراگیر علیه انسان‌ها محسوب می‌شوند. پیامدهای این سلاح‌ها نه‌تنها مستقیم و فوری است، بلکه اثرات بلندمدت و غیرمستقیم آن‌ها جوامع، اقتصاد و محیط‌زیست را تحت تأثیر قرار می‌دهد. تجربه تاریخی و استفاده محدود از این سلاح‌ها، از جنگ جهانی دوم تا بحران‌های اخیر، نشان داده است که پیامدهای انسانی و اجتماعی آن‌ها به مرزهای جغرافیایی محدود نیست و امنیت جمعی را به چالش می‌کشد. یکی از ابعاد کلیدی که دکتر راعی در آغاز تحلیل خود بر آن تأکید کرد، پیامدهای روانی و اجتماعی تهدیدات تسلیحات کشتار جمعی است. حتی تهدید یا آزمایش این سلاح‌ها می‌تواند اضطراب عمومی، بی‌اعتمادی اجتماعی و اختلال در روابط میان جوامع را تشدید کند. آزمایش‌های هسته‌ای یا نمایش قدرت نظامی، فشار روانی بر جمعیت‌ها و جامعه بین‌المللی ایجاد کرده و چرخه رقابت تسلیحاتی را تقویت می‌کنند. این فشارها به شکل مهاجرت اجباری، تخریب زیرساخت‌های بهداشتی و آموزشی و تهدید امنیت غذایی، اثرات غیرمستقیم و پیچیده‌ای بر زندگی افراد بر جای می‌گذارند. به گفته دکتر راعی، نادیده گرفتن این ابعاد انسانی، تصویر ناقصی از خطرات ایجاد می‌کند و تصمیم‌گیری‌های امنیتی را به سمت اقدامات ناکارآمد سوق می‌دهد.

بعد دیگر این تهدیدات، چالش‌های حقوقی و اخلاقی ناشی از استفاده یا حتی تهدید به استفاده از تسلیحات کشتار جمعی است؛ لذا هر اقدام نظامی علیه مناطق غیرنظامی، نقض قوانین بین‌الملل بشردوستانه محسوب می‌شود؛ با این حال پیچیدگی فناوری‌های نوین و فقدان شفافیت در کنترل این سلاح‌ها، امکان سوءاستفاده و فجایع انسانی و محیط زیستی را افزایش می‌دهد. اثرات بلندمدت، از جمله آلودگی خاک و آب، تخریب اکوسیستم‌ها و پیامدهای بهداشتی برای جمعیت‌ها، نسل‌ها پس از درگیری ادامه می‌یابد و اهمیت اقدامات پیشگیرانه و پایدار را دوچندان می‌کند.

تأثیرات اقتصادی نیز بخشی جدایی‌ناپذیر از تهدیدات تسلیحات کشتار جمعی است. دکتر راعی با اشاره به نمونه‌های تاریخی بیان کرد که کشورهایی که در معرض استفاده یا تهدید به استفاده از این سلاح‌ها قرار دارند، با فشارهای اقتصادی شدید، کاهش سرمایه‌گذاری‌ها و تخریب زیرساخت‌های حیاتی مواجه می‌شوند. نابرابری جهانی در دسترسی به منابع مقابله با پیامدهای اقتصادی و اجتماعی، موجب

افزایش آسیب‌پذیری جمعیت‌ها و تشدید شکاف میان کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه می‌شود. از سوی دیگر، ابعاد زیست‌محیطی این تهدیدات نیز قابل‌چشم‌پوشی نیست. پیامدهای استفاده یا آزمایش سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیک، از آلودگی هوا و خاک گرفته تا تهدید منابع آب و کشاورزی، می‌تواند امنیت غذایی، سلامت و معیشت جمعیت‌ها را به شدت تهدید کند. این اثرات در ترکیب با بحران‌های دیگر، مانند تغییرات اقلیمی و بیماری‌های همه‌گیر، شدت و پیچیدگی تهدیدات را چندبرابر می‌کند و راه‌حل‌های محدود به بازدارندگی نظامی را ناکارآمد می‌سازد. پیامدهای انسانی و اجتماعی این تهدیدات، شامل تخریب زیرساخت‌ها، اختلال در خدمات بهداشتی و آموزشی و فشار بر منابع محدود، ضرورت رویکرد پیشگیرانه و همکاری بین‌المللی را روشن می‌کند. دکتر راعی معتقد است که تنها با درک کامل از ارتباط میان پیامدهای انسانی، اقتصادی و محیط زیستی می‌توان سیاست‌ها و معاهدات مؤثر طراحی کرد. همکاری میان دولت‌ها، نهادهای بین‌المللی و جامعه مدنی برای کاهش اثرات بلندمدت تسلیحات کشتار جمعی، ضرورت حیاتی دارد.

در نهایت، محوریت امنیت انسانی در مواجهه با این تهدیدات نیازمند تلفیق دانش‌های حقوقی، اقتصادی و زیست‌محیطی است. دکتر راعی بیان کرد که توجه به پیامدهای غیرمستقیم و بلندمدت این سلاح‌ها، همراه با شفاف‌سازی، مسئولیت‌پذیری و نظارت بین‌المللی، کلید مدیریت مؤثر این تهدیدات محسوب می‌شود. تنها با چنین رویکرد جامع و چندبعدی است که می‌توان از فجایع انسانی، زیست‌محیطی و اقتصادی پیشگیری کرده و امنیت انسانی را تقویت کرد.

۲. همگرایی تهدیدات نوین، فناوری و محیط‌زیست با سلاح‌ها

در آغاز بررسی محور دوم دکتر راعی تأکید کرد که امنیت انسانی در جهان معاصر، بیش از هر زمان دیگری با پیچیدگی چندبعدی مواجه است. تهدیدات نوین دیگر محدود به جنگ‌های کلاسیک یا سلاح‌های متعارف نیستند و مرز میان فناوری‌های پیشرفته، محیط‌زیست و تسلیحات کشتار جمعی به طور فزاینده‌ای درهم‌تنیده شده است. این همگرایی، ظرفیت پاسخ‌دهی کشورها و نهادهای بین‌المللی را با چالش‌های جدی مواجه کرده و ضرورت رویکردی جامع و میان‌رشته‌ای را آشکار می‌سازد. باید یادآور شد که درک این ارتباطات، پیش‌شرط طراحی سیاست‌ها و معاهدات مؤثر برای کاهش تهدیدات است و هر اقدام محدود به یک حوزه نمی‌تواند پاسخگوی واقعیت‌های امنیتی باشد.

• افزایش تخریب از طریق فناوری

یکی از محورهای مهم در این زمینه، افزایش تخریب از طریق فناوری است. دکتر راعی توضیح داد که فناوری‌های نوین، شامل هوش مصنوعی، رباتیک، سلاح‌های خودکار و سیستم‌های بیولوژیک پیشرفته، قابلیت تخریب جمعیت‌ها و زیرساخت‌های حیاتی را به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش داده‌اند. این فناوری‌ها نه تنها امکان دقت و سرعت بالاتر در عملیات نظامی را فراهم می‌کنند، بلکه تهدیدات

غیرمستقیم، مانند اختلال در خدمات بهداشتی، آموزشی و اقتصادی، را نیز چندبرابر می‌کنند. برای مثال، بهره‌گیری از داده‌های جمعیتی و الگوریتم‌های هوش مصنوعی می‌تواند گروه‌های خاص را هدف قرار دهد و اثرات انسانی و اجتماعی سلاح‌ها را پیچیده‌تر سازد. راعی تأکید داشت که فقدان چارچوب‌های قانونی برای محدودسازی استفاده‌ی نظامی از این فناوری‌ها، امنیت انسانی و محیط‌زیست را به طور هم‌زمان در معرض خطر قرار می‌دهد. همچنین، آزمایش‌های کنترل‌نشده و تولید سلاح‌های خودکار، به همراه نبود استانداردهای شفافیت و مسئولیت‌پذیری، می‌تواند فجایع گسترده انسانی و زیست‌محیطی ایجاد کند.

پیامدهای اقتصادی و اجتماعی ناشی از این زیرمخورد نیز قابل‌توجه است. در همین راستا سرمایه‌گذاری‌های کلان در توسعه سلاح‌های پیشرفته، منابع اقتصادی کشورها را محدود کرده و فرصت‌های توسعه انسانی و زیست‌محیطی را کاهش می‌دهد. فشار بر زیرساخت‌ها، تخریب خدمات حیاتی و افزایش مهاجرت‌های اجباری، نمونه‌هایی از پیامدهای غیرمستقیم این همگرایی است. از دیدگاه راعی، درک و مدیریت این ابعاد، نیازمند تلفیق دانش‌های فناوری، حقوقی و اقتصادی است و تنها در چارچوب یک رویکرد جامع می‌توان از فجایع انسانی و اقتصادی پیشگیری کرد.

• تشدید بحران با عاملیت زیست‌محیطی

تشدید بحران با عاملیت زیست‌محیطی، اهمیت اثرات محیط زیستی تسلیحات و فناوری‌های نوین را -برجسته‌تر می‌سازد. دکتر راعی توضیح داد که تولید، آزمایش و استفاده از سلاح‌های شیمیایی، هسته‌ای و بیولوژیک موجب آلودگی گسترده خاک، آب‌وهوا شده و سلامت جمعیت‌ها را برای دهه‌ها تحت تأثیر قرار می‌دهد. این اثرات زمانی تشدید می‌شوند که با تغییرات اقلیمی، فقر، کمبود منابع و مهاجرت اجباری ترکیب شوند. تهدیدات نوین و فناوری‌های پیشرفته بدون توجه به پیامدهای محیط زیستی، نه تنها امنیت انسانی، بلکه تعادل اکولوژیک و ظرفیت‌های طبیعی جوامع را نیز به خطر می‌اندازند.

از دیدگاه وی، نبود هماهنگی میان نهادهای بین‌المللی، محدودیت‌های قانونی و فقدان چارچوب‌های اخلاقی و نظارتی، آسیب‌پذیری جمعیت‌ها را افزایش می‌دهد. به‌عنوان مثال، استفاده نظامی از هوش مصنوعی و فناوری‌های بیولوژیک بدون نظارت شفاف، می‌تواند پیامدهای بلندمدت زیست‌محیطی ایجاد کرده و بازیابی اکوسیستم‌ها را دشوار سازد. این وضعیت ضرورت طراحی سیاست‌ها و معاهداتی را نشان می‌دهد که هم‌زمان فناوری، محیط‌زیست و حقوق بشر را مدنظر قرار دهند. در ابعاد عملی، دکتر راعی بر اهمیت همکاری بین‌المللی و ایجاد سازوکارهای پیشگیرانه تأکید کرد. این شامل تدوین استانداردهای قانونی برای کاربرد فناوری‌های نوین، کنترل تولید و آزمایش سلاح‌ها و ایجاد ظرفیت‌های نظارتی گسترده است. تنها از طریق چنین رویکرد سیستماتیک و چندلایه‌ای می‌توان از فجایع انسانی، اقتصادی و زیست‌محیطی پیشگیری کرده و امنیت انسانی را تقویت کرد. همچنین، توجه به پیامدهای اخلاقی فناوری‌های پیشرفته، مانند سلاح‌های خودکار و سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی، اهمیت ویژه‌ای دارد و فقدان مسئولیت‌پذیری و شفافیت، زمینه سوءاستفاده و بروز فجایع گسترده را فراهم می‌کند و امنیت جهانی را تهدید می‌کند.

در نهایت، همگرایی فناوری، محیط‌زیست و تسلیحات نوین نشان می‌دهد که مقابله با تهدیدات معاصر نیازمند بازتعریف مفهوم امنیت و تمرکز بر امنیت انسانی است. سیاست‌گذاری بین‌المللی باید فراتر از محدودیت‌های نظامی و تسلیحاتی عمل کند و حفاظت از محیط‌زیست، استفاده مسئولانه از فناوری‌ها و پیشگیری از فجایع انسانی و اقتصادی را در اولویت قرار دهد. ایجاد ظرفیت‌های پایش، تدوین چارچوب‌های اخلاقی و قانونی و توجه ویژه به اثرات زیست‌محیطی، از جمله اقدامات ضروری در مواجهه با این تهدیدات پیچیده است.

۳. چالش‌های نظام حقوق بین‌الملل و عدالت در حمایت از قربانیان

یکی از پیچیده‌ترین ابعاد امنیت انسانی، محدودیت‌ها و ناکارآمدی‌های نظام حقوق بین‌الملل در مواجهه با فجایع ناشی از سلاح‌های کشتار جمعی و تهدیدات نوین است. هرچند معاهدات بین‌المللی، دادگاه‌های ویژه و کمیسیون‌های حقیقت‌یاب تلاش کرده‌اند

مسئولیت‌های بین‌المللی را تعریف کنند، اما فاصله میان تعهدات حقوقی و ظرفیت اجرایی همچنان محسوس است. این شکاف، دسترسی قربانیان به عدالت و جبران خسارت را محدود می‌سازد و اغلب روند حمایت از آن‌ها را کند و ناکارآمد می‌کند؛ لذا که بدون ایجاد سازوکارهای اجرایی قوی، حقوق نظری قربانیان به واقعیت میدانی منتقل نمی‌شود.

دکتر راعی توضیح داد که ساختارهای قضایی بین‌المللی با پیچیدگی‌های جدی مواجه هستند. دادگاه‌هایی مانند نورنبرگ و محاکم خاص پس از جنایات جنگی، گرچه الگوهای حقوقی مهمی ارائه کرده‌اند، اما وابستگی به حمایت‌های سیاسی و محدودیت منابع، امکان برخورد جامع با تمامی موارد را محدود کرده است. این وضعیت نشان می‌دهد که ایجاد نهادهای مستقل و پاسخگو، همراه با ظرفیت اجرایی واقعی، برای حمایت از قربانیان ضروری است و بدون شفافیت، استقلال و همکاری بین‌المللی، نهادهای حقوقی قادر به تأمین عدالت کامل نخواهند بود.

تناقض میان منطق امنیتی دولت‌ها و الزامات حقوق بشر دوستانه، یکی دیگر از موانع اساسی است. دولت‌ها غالباً منافع امنیت ملی و قدرت سیاسی را بر رعایت کامل تعهدات بین‌المللی ترجیح می‌دهند. این رویکرد موجب محدود شدن امکان اعمال عدالت برای قربانیان شده و گاه باعث نادیده گرفتن اسناد بین‌المللی مرتبط با حقوق بشر، حفاظت از محیط‌زیست و محدودسازی سلاح‌ها می‌شود. فشارهای سیاسی و محدودیت‌های اجرایی، تأثیر مستقیم بر کارایی نظام حقوق بین‌الملل دارد و نیازمند همکاری چندجانبه، شفافیت و تضمین استقلال نهادهای نظارتی است.

مسئله جبران خسارت از دیگر دغدغه‌های مهم است. دکتر راعی تأکید کرد که بسیاری از قربانیان جنگ، حملات شیمیایی یا فجایع زیستی و محیط زیستی، علاوه بر آسیب‌های جسمی و روانی، دسترسی محدودی به منابع مالی برای بازسازی زندگی و بازتوانی اجتماعی دارند. صندوق‌های غرامت بین‌المللی، هرچند تأسیس شده‌اند، اغلب ناکافی و پراکنده عمل می‌کنند. نظام حقوقی بین‌الملل باید مکانیسم‌های اجرایی مؤثرتر و همسو با نیازهای واقعی قربانیان ایجاد کند تا عدالت صرفاً در سطح نظری باقی نماند و پیامدهای انسانی و اجتماعی ملموس مورد توجه قرار گیرد.

تأثیر فناوری‌های نوین و تهدیدات سایبری نیز پیچیدگی‌های جدیدی به همراه آورده است. می‌توان توضیح داد که سلاح‌های مبتنی بر هوش مصنوعی، سیستم‌های خودکار و فناوری‌های بیولوژیک، قوانین موجود را تحت فشار قرار داده و شناسایی عاملان و پاسخگویی به مسئولیت‌ها را دشوار کرده‌اند. فقدان چارچوب‌های مشخص برای پاسخگویی به این فناوری‌ها، باعث محرومیت قربانیان از حمایت مؤثر شده و لزوم بازنگری در مفاهیم مسئولیت، پاسخگویی و عدالت را آشکار می‌سازد.

پیشنادهای سیاستی

• تقویت چارچوب‌های چندجانبه کنترل تسلیحات و نظارت فناوری‌های نوین

باتوجه به همگرایی تسلیحات کشتار جمعی و فناوری‌های نوین، لازم است چارچوب‌های بین‌المللی جدیدی برای نظارت بر تولید، آزمایش و استفاده از سلاح‌های خودکار، بیولوژیک و هوش مصنوعی تدوین شود. این چارچوب‌ها باید با حضور دولت‌ها، نهادهای علمی و سازمان‌های حقوق بشری طراحی شوند تا از سوءاستفاده‌های نظامی و تهدیدات زیست‌محیطی جلوگیری گردد.

• ادغام ملاحظات زیست‌محیطی و انسانی در سیاست‌های امنیتی جهانی

ضروری است تصمیم‌گیری‌های امنیتی و نظامی، ارزیابی اثرات زیست‌محیطی و انسانی را به‌صورت الزام‌آور دربرگیرند. ایجاد «ارزیابی تأثیر انسانی و زیست‌محیطی پیش از اقدام نظامی» در نهادهای بین‌المللی می‌تواند از فجایع گسترده جلوگیری کرده و رویکرد پیشگیرانه را جایگزین سیاست‌های واکنشی سازد.

• بازسازی نظام حقوق بین‌الملل برای حمایت مؤثر از قربانیان

ایجاد نهادهای مستقل، صندوق‌های غرامت پایدار و کمیسیون‌های حقیقت‌یاب با اختیارات اجرایی می‌تواند شکاف میان تعهدات حقوقی و اجرای عدالت را کاهش دهد. این نهادها باید به‌ویژه در زمینه جبران خسارات ناشی از سلاح‌های شیمیایی، زیستی و هسته‌ای، به قربانیان دسترسی واقعی به عدالت و منابع مالی فراهم کنند.

• توسعه همکاری علمی، فنی و آموزشی برای کاهش آسیب‌پذیری کشورها

ایجاد شبکه‌های همکاری میان دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و نهادهای بین‌المللی برای آموزش، تبادل فناوری ایمن و مدیریت بحران ضروری است. این همکاری‌ها ضمن ارتقای تاب‌آوری ملی، آگاهی عمومی را نسبت به پیامدهای انسانی و محیط‌زیستی تسلیحات کشتار جمعی افزایش داده و ظرفیت کشورها را برای پیشگیری از تهدیدات نوین تقویت می‌کند.

نتیجه‌گیری

تحلیل محورهای مصاحبه نشان می‌دهد که امنیت انسانی در جهان معاصر با تهدیدات پیچیده، چندلایه و فراملی مواجه است. گسترش سلاح‌های کشتار جمعی، همگرایی تهدیدات نوین، اثرات زیست‌محیطی و فناوری‌های پیشرفته، مجموعه‌ای از چالش‌ها را شکل داده‌اند که فراتر از مرزهای سنتی امنیتی عمل می‌کنند. تمرکز صرف بر امنیت نظامی و بازدارندگی کلاسیک نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای انسانی و اجتماعی باشد، بلکه نیازمند رویکردی جامع است که ابعاد انسانی، حقوقی، محیط زیستی و فناورانه را هم‌زمان مدنظر قرار دهد.

در چارچوب این رویکرد، تقویت نهادهای بین‌المللی، به‌روزرسانی معاهدات و طراحی سازوکارهای نظارتی مؤثر، از ضرورت‌های کلیدی است. شفافیت در تولید و ذخیره‌سازی تسلیحات، مسئولیت‌پذیری دولت‌ها و نهادها، و حمایت عملی از قربانیان، از جمله عناصر مهمی هستند که می‌توانند فاصله میان قوانین بین‌المللی و واقعیت‌های میدانی را کاهش دهند. این اقدامات باید با همکاری چندجانبه میان دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و جامعه مدنی به اجرا درآیند تا اثرگذاری بلندمدت و پایدار داشته باشند.

از منظر دکتر راعی، تنها از طریق تلفیق حقوق، اخلاق و سیاست بین‌الملل و ایجاد ظرفیت‌های اجرایی مستقل، می‌توان امنیت انسانی را تقویت کرد و تهدیدات نوین را مدیریت نمود. توجه ویژه به عدالت، جبران خسارت و حفاظت از قربانیان، محور اصلی این رویکرد است. در نهایت، تحقق امنیت انسانی مستلزم یک نگاه هماهنگ، جامع و مسئله‌محور است که تهدیدات تسلیحات کشتار جمعی، فناوری‌های نوین و محدودیت‌های نظام حقوق بین‌الملل را به‌طور هم‌زمان مورد توجه قرار دهد. این رویکرد، مسیر پیشگیری، پاسخگویی و بازسازی اجتماعی را هموار می‌سازد و چارچوبی برای مدیریت تهدیدات پیچیده در جهان معاصر ارائه می‌دهد.